

Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

2021 dsc 1

RHAN 10

CYFFREDINOL

171 Dehongli

(1) Yn y Ddeddf hon—

mae “aelod” (“*member*”)—

- (a) mewn perthynas â phrif gyngor, yn golygu cynghorydd i’r cyngor (sy’n cynnwys cynghorydd a etholwyd yn gadeirydd neu’n aelod llywyddol, neu a benodwyd yn is-gadeirydd neu’n ddirprwy aelod llywyddol), a
- (b) mewn perthynas â phrif gyngor sy’n gweithredu gweithrediaeth maer a chabinet, yn cynnwys maer etholedig y cyngor;

mae i “arweinydd gweithrediaeth” yr un ystyr ag a roddir i “executive leader” yn adran 11(3)(a) o Ddeddf 2000;

ystyr “awdurdod tân ac achub” (“*fire and rescue authority*”) yw awdurdod tân ac achub a gyfansoddwyd gan gynllun o dan adran 2 o [Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 \(p. 21\)](#), neu gynllun y mae adran 4 o’r Ddeddf honno yn gymwys iddo;

[^{F1}mae i “cyd-bwyllgor corfforedig” (“*corporate joint committee*”) yr un ystyr ag yn adran 68 o’r Ddeddf hon;]

ystyr “Deddf 1972” (“*1972 Act*”) yw [Deddf Llywodraeth Leol 1972 \(p. 70\)](#);

ystyr “Deddf 1983” (“*1983 Act*”) yw [Deddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983 \(p. 2\)](#);

ystyr “Deddf 2000” (“*2000 Act*”) yw [Deddf Llywodraeth Leol 2000 \(p. 22\)](#);

ystyr “Deddf 2013” (“*2013 Act*”) yw [Deddf Llywodraeth Leol \(Democratiaeth\) \(Cymru\) 2013 \(dccc 4\)](#);

ystyr “deddfiad” (“*enactment*”) yw deddfiad pa bryd bynnag y’i deddfir neu y’i gwneir (gan gynnwys y Ddeddf hon);

Statws Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/04/2022.

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, RHAN 10. (See end of Document for details)

ystyr “deddfwriaeth sylfaenol” (“*primary legislation*”) yw—

- (a) Mesur a basiwyd o dan Ran 3 o [Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006](#) (p. 32);
- (b) Deddf a basiwyd o dan Ran 4 o’r Ddeddf honno;
- (c) Deddf gan Senedd y Deyrnas Unedig;

ystyr “etholiad llywodraeth leol” (“*local government election*”) yw etholiad ar gyfer cynghorwyr dros unrhyw ward etholiadol neu ward gymunedol yng Nghymru neu, yn achos cymuned yng Nghymru lle nad oes unrhyw wardiau, y gymuned, y cynhelir yr etholiad ar gyfer cynghorwyr ar ei chyfer o dan Ddeddf 1972;

mae “gweithrediaeth” (“*executive*”) i’w dehongli yn unol ag adran 11 o Ddeddf 2000;

ystyr “gweithrediaeth arweinydd a chabinet” yw gweithrediaeth arweinydd a chabinet (Cymru) o fewn yr ystyr a roddir i “leader and cabinet executive (Wales)” yn adran 11(3) o Ddeddf 2000;

mae i “gweithrediaeth maer a chabinet” yr un ystyr ag a roddir i “mayor and cabinet executive” yn adran 11(2) o Ddeddf 2000;

mae i “maer etholedig” yr un ystyr ag a roddir i “elected mayor” yn adran 39(1) o Ddeddf 2000;

ystyr “Mesur 2009” (“*2009 Measure*”) yw [Mesur Llywodraeth Leol \(Cymru\) 2009](#) (mccc 2);

ystyr “Mesur 2011” (“*2011 Measure*”) yw [Mesur Llywodraeth Leol \(Cymru\) 2011](#) (mccc 4);

ystyr “pobl leol” (“*local people*”), mewn perthynas â phrif gyngor, yw pobl sy’n byw, yn gweithio neu’n astudio yn ardal y cyngor;

ystyr “prif gyngor” (“*principal council*”) yw—

- (a) y cyngor ar gyfer sir yng Nghymru;
- (b) y cyngor ar gyfer bwrdeistref sirol (yng Nghymru);

mae i “trefniadau gweithrediaeth” yr un ystyr ag a roddir i “executive arrangements” yn adran 10 o Ddeddf 2000.

(2) Pan fo’r Ddeddf hon yn gosod dyletswydd i gyhoeddi hysbysiad neu ddogfen arall, rhaid i’r hysbysiad neu’r ddogfen arall gael ei gyhoeddi neu ei chyhoeddi—

- (a) ar ffurf electronig, a
- (b) mewn unrhyw fodd arall y mae’r person sy’n ddarostyngedig i’r ddyletswydd yn ystyried ei fod yn briodol,

ac mae’r ddyletswydd i gyhoeddi’r hysbysiad neu’r ddogfen arall ar ffurf electronig yn ddyletswydd, pan fo gan y person hwnnw ei wefan ei hun, i’w gyhoeddi neu i’w chyhoeddi ar y wefan honno.

Diwygiadau Testunol

F1 Geiriau yn a. 171(1) wedi eu mewnosod (3.12.2021) gan Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Cyffredinol) (Rhif 2) (Cymru) 2021 (O.S. 2021/1349), rhlau. 1(2), **42(2)**

Gwybodaeth Cychwyn

II A. 171 mewn grym ar 21.1.2021, gweler a. 175(1)(j)

Statws Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/04/2022.

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, RHAN 10. (See end of Document for details)

172 Cyfarwyddydau

Mewn perthynas â chyfarwyddyd a roddir o dan y Ddeddf hon—

- rhaiddo fod ar ffurf ysgrifenedig;
- rhaiddo cydymffurfio ag ef.

Gwybodaeth Cychwyn

I2 A. 172 mewn grym ar 21.1.2021, gweler **a. 175(1)(j)**

173 Pŵer i wneud darpariaeth ganlyniadol a throsiannol etc.

- Os yw Gweinidogion Cymru yn ystyried ei bod yn angenrheidiol neu'n hwylus at ddibenion unrhyw ddarpariaeth yn y Ddeddf hon, o ganlyniad iddi, neu er mwyn rhoi effaith lawn iddi, cânt wneud y canlynol drwy reoliadau—
  - darpariaeth atodol, gysylltiedig neu ganlyniadol;
  - darpariaeth drosiannol neu ddarfodol neu ddarpariaeth arbed.
- Caiff rheoliadau o dan is-adran (1) ddiwygio, addasu, ddiddymu neu ddirymu unrhyw ddeddfiad.

Gwybodaeth Cychwyn

I3 A. 173 mewn grym ar 21.1.2021, gweler **a. 175(1)(j)**

174 Rheoliadau o dan y Ddeddf hon

- Mae pŵer i wneud rheoliadau o dan y Ddeddf hon yn arferadwy drwy offeryn statudol.
- Mae pŵer i wneud rheoliadau o dan y Ddeddf hon yn cynnwys pŵer i wneud darpariaeth wahanol at ddibenion gwahanol neu ar gyfer ardaloedd gwahanol.
- Mae pŵer i wneud rheoliadau o dan y Ddeddf hon yn cynnwys pŵer i wneud darpariaeth atodol, gysylltiedig, ganlyniadol, drosiannol neu ddarfodol neu ddarpariaeth arbed; ond nid yw'r is-adran hon yn gymwys i'r pwerau o dan—
  - adran 72, 74, 80 na 83 (cyd-bwyllgorau corfforedig; gweler adran 83 ynglŷn â hynny);
  - adran 124, 131 na 147 (uno ac ailstrwythuro; gweler adran 147 ynglŷn â hynny).
- Ni chaniateir gwneud offeryn statudol y mae'r is-adran hon yn gymwys iddo oni fo drafft o'r offeryn wedi ei osod gerbron Senedd Cymru, ac wedi ei gymeradwyo ganddi drwy benderfyniad.
- Mae is-adran (4) yn gymwys i offeryn statudol sy'n cynnwys rheoliadau o dan unrhyw un neu ragor o'r darpariaethau a ganlyn—
  - adran 28(1) neu (2), pan o'r rheoliadau'n diwygio, yn addasu, yn diddymu neu'n datgymhwyso deddfwriaeth sylfaenol, oni fo'r rheoliadau'n cael eu gwneud at ddiben a ddisgrifir yn is-adran (8) o'r adran honno yn unig;
  - adran 28(3) neu (4), oni fo'r rheoliadau'n cael eu gwneud at ddiben a ddisgrifir yn is-adran (8) o'r adran honno yn unig;

Statws Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/04/2022.

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, RHAN 10. (See end of Document for details)

- (c) adran 35(1) neu (3) (cynghorau cymuned cymwys: gofynion cymhwysra);
  - (d) adran 46 (darllediadau electronig o gyfarfodydd);
  - (e) adran 47(8) (mynychu cyfarfodydd awdurdodau lleol);
  - (f) adran 50 (rheoliadau ynglŷn â chynnal cyfarfodydd awdurdodau lleol, hysbysiadau sy'n ymwneud â'r cyfarfodydd hynny, etc.);
  - (g) adran 60(1) (rhannu swydd: swyddi nad ydynt yn swyddi gweithrediaeth o fewn prif gynghorau);
  - (h) adran 72 (sefydlu cyd-bwyllgorau corfforedig y gwnaed cais amdanynt);
  - (i) adran 74 (sefydlu cyd-bwyllgorau corfforedig ac eithrio pan wnaed cais amdanynt);
  - (j) adran 80 (diwygio etc. reoliadau cyd-bwyllgor);
  - (k) adran 83 (cyd-bwyllgorau corfforedig: atodol etc.);
  - (l) adran 84(2) (diwygio deddfiadau at ddibenion etc. Rhan 5);
  - (m) adran 94 (asesiadau perfformiad gan baneli: rheoliadau atodol);
  - (n) adran 107(3) (datgymhwyso etc. ddeddfiadau mewn perthynas â swyddogaethau prif gyngor sy'n arferadwy gan Weinidogion Cymru etc.);
  - (o) adran 110(1) neu (2) (diwygio etc. ddeddfiadau a rhoi pwerau newydd mewn perthynas â pherfformiad prif gynghorau a'u llywodraethu);
  - (p) adran 124 (rheoliadau uno);
  - (q) adran 131 (rheoliadau ailstrwythuro; ond gweler adran 148 am ddarpariaeth bellach ynglŷn â'r weithdrefn sy'n ymwneud ag offeryn statudol sy'n cynnwys rheoliadau ailstrwythuro);
  - (r) adran 147 (darpariaeth bellach mewn perthynas â rheoliadau uno a rheoliadau ailstrwythuro);
  - (s) adran 159(6) (diwygio tabl 2 er mwyn newid aelodaeth grŵp rhannu gwybodaeth a'u swyddogaethau penodedig);
  - (t) adran 173 (darpariaeth ganlyniadol etc.), pan fo'r rheoliadau yn diwygio, yn addasu neu'n diddymu deddfwriaeth sylfaenol (gan gynnwys y Ddeddf hon).
- (6) Mae offeryn statudol sy'n cynnwys rheoliadau o dan y Ddeddf hon ac nad yw is-adran (4) yn gymwys iddo yn ddarostyngedig i'w diddymu yn unol â phenderfyniad gan Senedd Cymru; ond nid yw'r is-adran hon yn gymwys i offeryn statudol sy'n cynnwys rheoliadau o dan baragraff 9, 10 neu 11 o Atodlen 1 (adolygiadau cychwynnol) yn unig.
- (7) Yn is-adran (5), mae “deddfwriaeth sylfaenol” yn cynnwys darpariaeth mewn deddfwriaeth sylfaenol.

Gwybodaeth Cychwyn

I4 A. 174 mewn grym ar 21.1.2021, gweler **a. 175(1)(j)**

175 Dod i rym

- (1) Daw'r darpariaethau a ganlyn i rym ar y diwrnod ar ôl y diwrnod y caiff y Ddeddf hon y Cydsyniad Brenhinol—
- (a) adran 50;
  - (b) adran 51;

Statws Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/04/2022.

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, RHAN 10. (See end of Document for details)

- (c) paragraff 17(4) o Atodlen 4 (ac adran 49 i'r graddau y mae'n ymwneud â'r paragraff hwnnw);
  - (d) adran 61;
  - (e) Rhan 5;
  - (f) Rhan 7 (gan gynnwys Atodlen 1), yn ddarostyngedig i is-adran (2);
  - (g) adran 159, ac eithrio—
    - (i) is-adran (4)(b) ac (c);
    - (ii) yn nhabl 2 yn is-adran (5), y cofnod sy'n ymwneud â swyddogaethau Archwilydd Cyffredinol Cymru o dan Bennod 1 o Ran 6;
    - (iii) yn y tabl hwnnw, yn y cofnod sy'n ymwneud â swyddogaethau Gweinidogion Cymru o dan y Ddeddf hon, y geiriau o "Pennod 1" hyd "ardaloedd";
  - (h) adran 160;
  - (i) adran 166(2)(b)(iii) ac (c) a (3)(b);
  - (j) y Rhan hon;
  - (k) paragraff 2(2) o Atodlen 2;
  - (l) paragraff 16(3) o Atodlen 2.
- (2) Nid yw is-adran (1)(f) yn gymwys i'r darpariaethau a ganlyn yn Rhan 7 (sy'n dod i rym yn unol ag is-adran (6) neu (7) o'r adran hon)—
- (a) Pennod 2;
  - (b) pob achos yn y Rhan, ac eithrio yn adran 147(3), pan fo'r termau a ganlyn yn digwydd—
    - (i) "neu reoliadau ailstrwythuro", "a rheoliadau ailstrwythuro", "neu reoliadau ailstrwythuro penodol" a "rheoliadau ailstrwythuro";
    - (ii) "neu gynghorau sy'n cael eu hailstrwythuro", "neu gyngor sy'n cael ei ailstrwythuro", "neu'r cyngor sy'n cael ei ailstrwythuro", "neu'r cynghorau sy'n cael eu hailstrwythuro", "a chynghorau sy'n cael eu hailstrwythuro", a "neu gynghorau gwahanol sy'n cael eu hailstrwythuro";
  - (c) yn adran 138—
    - (i) is-adran (1)(b);
    - (ii) is-adran (3);
  - (d) yn adran 139—
    - (i) is-adran (2);
    - (ii) yn is-adran (3), y geiriau "neu (2)";
  - (e) yn adran 140—
    - (i) yn is-adran (1)(a), y geiriau "i brif gyngor arall ("cyngor B") neu";
    - (ii) is-adran (2);
  - (f) yn adran 141—
    - (i) yn is-adran (1)(a), y geiriau "i brif gyngor arall ("cyngor B") neu";
    - (ii) yn is-adran (2)(a) y geiriau "(gan gynnwys cyngor B)";
    - (iii) yn is-adran (2)(c), y geiriau "os yw prif ardal newydd sy'n cynnwys y cyfan neu ran o ardal cyngor A i'w chyfansoddi,";
    - (iv) is-adran (3);
  - (g) adran 145(7)(b);
  - (h) adran 148;

Statws Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/04/2022.

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, RHAN 10. (See end of Document for details)

- (i) yn adran 149—
    - (i) y diffiniadau o “cais i ddiddymu”, “cyngor sydd o dan ystyriaeth” a “cyngor sy’n cael ei ailstrwythuro”;
    - (ii) yn y naill a’r llall o’r diffiniadau o “cyngor cysgodol” a “dyddiad trosglwyddo”, paragraff (b);
  - (j) adran 150(1)(a) a (b)(ii), (iv) a (v) a (2)(b) ac (c);
  - (k) yn Atodlen 1—
    - (i) pob cyfeiriad at “11 neu”;
    - (ii) ym mharagraff 1(3), y geiriau “11(3) neu”;
    - (iii) paragraffau 2(2), 6(2)(a) a 12(1)(a), (2) a (4)(a);
    - (iv) paragraff 2(4) a (5);
  - (l) yn Atodlen 11—
    - (i) Rhan 2;
    - (ii) ym mharagraff 7(3)(a), y geiriau “neu yn rhinwedd paragraff 4”;
    - (iii) paragraff 7(3)(c);
  - (m) yn Atodlen 12—
    - (i) ym mharagraff 1(1), y geiriau “neu ar ôl rhoi hysbysiad fel a ddisgrifir yn adran 129(6)”;
    - (ii) ym mharagraff 7(6), yn y diffiniad o “y dyddiad perthnasol”, paragraff (b).
- (3) Daw’r darpariaethau a ganlyn i rym ar ddiwedd y cyfnod o ddau fis sy’n dechrau â’r diwrnod y caiff y Ddeddf hon y Cydsyniad Brenhinol—
- (a) adran 1;
  - (b) adran 2(1) a (3) (yn ddarostyngedig i adran 3);
  - (c) adrannau 3 a 4;
  - (d) adrannau 13 i 17;
  - (e) adran 22 (yn ddarostyngedig i adran 3);
  - (f) adran 23 ac Atodlen 2—
    - (i) ac eithrio paragraffau 1(3) i (5), 1(7), 1(9), 2(2), 2(9) a (10), 2(18)(b), 5, 13, 16(2) ac 16(3), a
    - (ii) yn ddarostyngedig i adran 3 mewn cysylltiad â pharagraffau 2(12), 8(3)(b), 15 a 19;
  - (g) adran 38;
  - (h) adran 53;
  - (i) adran 55;
  - (j) adran 60;
  - (k) adran 94;
  - (l) adran 152;
  - (m) adran 154;
  - (n) adran 155;
  - (o) adran 156;
  - (p) adran 158;
  - (q) adran 165 ac Atodlen 14;
  - (r) adran 166, ac eithrio is-adrannau (2)(b)(iii) ac (c) a (3)(b) (gweler is-adran (1) o’r adran hon ynglŷn â’r rhain);
  - (s) adran 167;

Statws Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/04/2022.

Newidiadau i ddeddfwriaeth: Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, RHAN 10. (See end of Document for details)

- (t) adran 168(1)(g)(i) a (2).
- (4) Daw'r darpariaethau a ganlyn i rym ar 1 Ebrill 2021—
  - (a) adran 151;
  - (b) adran 153;
  - (c) adran 157.
- (5) Daw adran 2(2) i rym ar 5 Mai 2022.
- (6) Daw'r darpariaethau a ganlyn i rym ar 6 Mai 2022—
  - (a) adrannau 5 i 12;
  - (b) y darpariaethau yn Atodlen 1 a grybwyllir yn is-adran (2)(k)(i) i (iii) o'r adran hon;
  - (c) yn Atodlen 2, paragraffau 2(9), (10) a (18)(b).
- (7) Daw darpariaethau eraill y Ddeddf hon i rym ar ddiwrnod a bennir gan Weinidogion Cymru mewn gorchymyn a wneir drwy offeryn statudol.
- (8) Caiff gorchymyn o dan is-adran (7)—
  - (a) gwneud darpariaeth drosiannol neu ddarfodol neu ddarpariaeth arbed;
  - (b) pennu dyddiau gwahanol at ddibenion gwahanol neu ar gyfer ardaloedd gwahanol.

Gwybodaeth Cychwyn

I5 A. 175 mewn grym ar 21.1.2021, gweler [a. 175\(1\)\(j\)](#)

176 Enw byr

Enw byr y Ddeddf hon yw Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Gwybodaeth Cychwyn

I6 A. 176 mewn grym ar 21.1.2021, gweler [a. 175\(1\)\(j\)](#)

Statws

Golwg cyfnod mewn amser fel yr oedd ar 01/04/2022.

Newidiadau i ddeddfwriaeth:

Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, RHAN 10.